

Teorie komunikace

Základy translatologie

podzim 2019

9 Typy tlumočení, pracovní jazyky, fáze tlumočení

Typy tlumočení

- konsektivní (míra, poznámky)
- simultánní - šepotání (whispering, chuchotage)
  - kabinové tlumočení (pilotáž, relay tlumočnick)
- tlumočení z listu

Podle počtu osob

- individuální
- skupinové

Typy tlumočení

Podle počtu tlumočnicků

- individuální
- týmové (aktivní tlumočnick, podpůrný tlumočnick, odpočívající)

Podle přítomnosti osob

- fyzické (naživo)
- online

Pracovní jazyky tlumočnicka

jazyk A

- mateřština (a další jazyk(y) na podobné úrovni)

jazyk B

- aktivní cizí jazyk(y) (*zdrojový/cílový*)

jazyk C

- pasivní cizí jazyk(y) (*zdrojový*)

rozdělení dle mezinárodní organizace tlumočnicků AIIC

Společný evropský referenční rámec pro jazyky

CEFR - 3 úrovně cizího jazyka:

- A základy jazyka
  - A1 - úplný začátečník,
  - A2 - začátečník
- B samostatný uživatel jazyka
  - B1 - mírně pokročilý,
  - B2 - středně pokročilý
- C Pokročilý uživatel jazyka
  - C1 - pokročilá znalost,
  - C2 - expert

Kde se využívá tlumočení?

- mezinárodní konference
- projevy politiků
- u soudu, u policie (soudní tlumočení)
- v televizi
- komunitní tlumočení (běžné osobní záležitosti)
- na sportovních soutěžích
- ...

Vlastnosti tlumočníka

- dokonalá znalost mateřského jazyka
- výborná znalost cizího jazyka a dané kultury
- pohotovost
- schopnost analyzovat, syntetizovat
- schopnost předvídat
- dobrá paměť
- schopnost zapomínat
- schopnost přepínat pozornost
- schopnost se soustředit
- stále se vzdělávat
- odolnost vůči stresu

Faktory ovlivňující tlumočení

- situační kontext
- řečník (způsob projevu)
- znalosti tlumočnicka a jeho schopnosti
- posluchač

Přístupy k výkonu tlumočnické profese

- stroj, okno, most, telefonní drát...
- přístup ovlivňují 3 aspekty:
  - jak tlumočnick pohlíží na své klienty a sebe (jejich a svoji roli),
  - jakým způsobem chápe normy a pravidla interakce mezi jazyky, světy
  - jak interpretuje Etický kodex tlumočnicka

Přístupy k výkonu tlumočnické profese

- tlumočnick je ten, kdo pomáhá
- tlumočnick je stroj
- tlumočnick je ten, kdo usnadňuje komunikaci
- bilingválně-bikulturní přístup k tlumočení

Etický kodex

- Dokument upravující obecná i konkrétní pravidla práce v jednotlivých organizacích a profesích (lékaři, policisté, sociální pracovníci atd.)
- Pro tlumočnický ČZJ vznik po roce 1998

10 Komunikace a proces tlumočení

Fáze procesu tlumočení

percepce – translace - produkce

1. aktivní poslech originálu a jeho analýza
2. porozumění informace a uložení do operativní paměti
3. zpracování informace v kontextu vlastních znalostí a zkušeností, zohlednění kulturního kontextu
4. produkce v cílovém jazyce

Sjednání tlumočení

- termín – datum a časový rozsah
- kde (živě x online)
- téma (*obsah*)
- jazyky (*z a do kterých se bude tlumočit*)
- strany tlumočení
- podklady
- další tlumočníci (*do jednojazyčného nebo vícejazyčného týmu*)
- prostorové řešení (*tlumočnicků i účastníků*)
- *technika*
- sazba

Sjednání tlumočení

Co vše je potřeba domluvit při sjednávání tlumočení?

- přednáška na VŠ v pátek 8-12h
- tlumočení maturitního plesu v pátek od 19h
- prohlídka zámku v sobotu v 13h
- tlumočení svatby v neděli v 12h

Vlastní příprava na tlumočení

1. věcná

- obstarání všech souvisejících podkladů k tématu

1. jazyková

- nastudování podkladů, aktivizace jazyka

2. týmová

3. logistika

1) Věcná příprava - obstarání podkladů

- Interaktivní prezentace (které se budou promítat během akce)
- doprovodné materiály, které se budou promítat (videa, další obrázky..)
- podklady pro účastníky akce
- scénáře a rozvrhy s jmény účastníků a názvy prezentací či jednotlivých projednávaných bodů
- seznamy otázek nebo diskuzních bodů v případě moderovaných diskuzí či rozhovorů
- kontextové materiály - příručky, návody, učebnice, programové dokumenty
- webové stránky a sociální sítě akce, projektu, společnosti, organizace, přístupové údaje k SW.
- (tabulky s datovými výstupy)
- (propagační materiály společností či institucí)

2) Jazyková příprava

- nastudování materiálů -> *seznam klíčových slov*
- dohledání neznámých termínů a jejich překladů
- fotky, "youtube"
- dohledání informací o autorech, zmíněných postavách
- aktivizace slovní zásoby a samotného jazyka
- příprava překladu / hrubý překlad
- myšlenkové mapy

3) Týmová příprava

- pokud je více tlumočnicků, je potřeba aby se připravili všichni na všechno
- sjednocení "terminologie"
- systém střídání (*čas a způsob*)
- systém "nahazování"
- papír a tužka
- recipocita

4) logistika

- organizační detaily
- seznam účastníků
- scénář akce (*časový a obsahový*)

Co dělat když podklady nejsou

Zpětná vazba / sebereflexe

1) Introspekce

- nejjednodušší?
- efektivnost
- časové možnosti

Zpětná vazba / sebereflexe

2) supervize

- jasná
- osobní
- vyvážená
- konkrétní

Na co se zaměřit

- plynulost projevu
- ekvivalentnost sdělení
- gramatická správnost
- výběr slov
- hranice vět

Na co se zaměřit

při tlumočení ZJ navíc

- užití prostoru
- interference
- nemanuální prostředky
- prstová abeceda